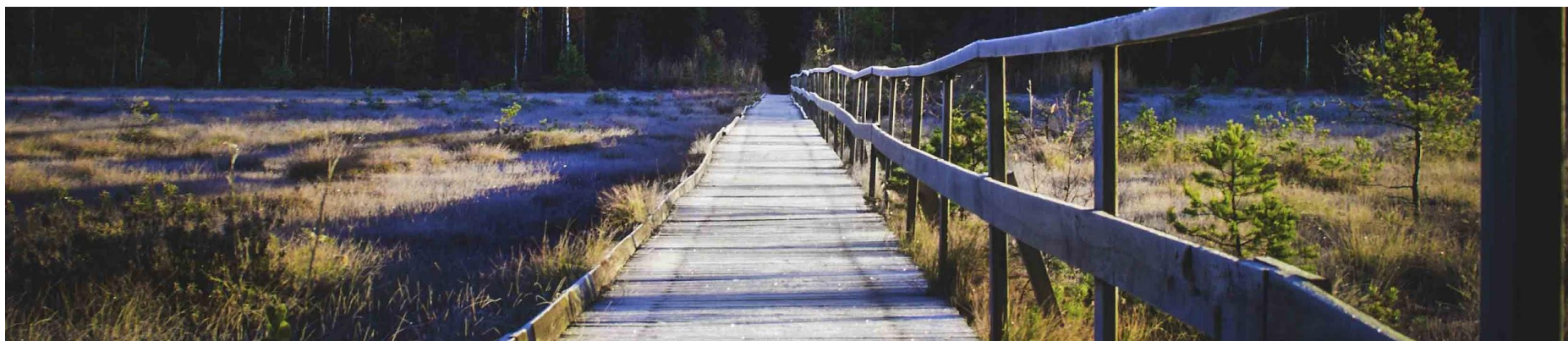

Lokal utvecklingsplan Hälleforsnäs

2022 - Hälleforsnäs Bygderåd

Innehåll

Vad är en lokal utvecklingsplan.....	1
Historia.....	1
Hälleforsnäs idag.....	2
Så här har vi arbetat.....	4
Mål och strategier som berör bygden.....	4
Framtidsvision.....	4
Statistik.....	5
Service.....	5
Barn och Ungdomar.....	11
Integration.....	11
Föreningsliv och aktiviteter.....	12
Friluftsliv och fritid.....	13
Fysiska miljöer, gröna rum och miljö.....	15
Näringsliv och turism.....	16

Vad är en lokal utvecklingsplan

Syftet med en lokal utvecklingsplan är att ta fram en gemensam viljeinriktning för bygden, hur framtiden i bygden ska se ut och hur man når dit. Med en utvecklingsplan blir det också möjligt att visa den viljeinriktningen utåt, det ger bygden en röst.

Samtliga bygderåd i Flens kommun har fått i uppdrag av kommunen att samordna och göra en lokal utvecklingsplan. Planen fungerar bland annat som ett stöd i kontakten med kommunens tjänstemän och andra parter i frågor som rör förändring. Detta är Hälleforsnäs tredje utvecklingsplan och den kommer sedan att revideras årligen för att hållas aktuell.

Hälleforsnäs historia

Ortnamnet är bildat av dels den närbelägna gården Näs, dels av den fors - Hälleforsen - som fanns i Gnyssleån och som var en av orsakerna till att Abine Noij kunde etablera ett järnbruk 1659 - Hellefors Bruk. I samband med att järnvägen kom 1877 och stationen lades nära gården Näs, fick stationen och orten sitt namn: Hälleforsnäs.

Hälleforsnäs är kommunens tredje största ort och dess historia är intimt förknippad med järnbruket. På 1960-talet var ”Bruket” med sin gjuteriverksamhet kommunens största företag med cirka

1200 anställda. Sedan bruket avvecklats i början på 2000-talet, har en del lokaler sanerats och renoverats och inrymmer nu olika verksamheter.

1934 drabbades bruket av en förödande brand, men mirakulöst nog klarade sig den väldiga kolhusbyggnaden. Vid bruket ligger även en av Sveriges förnämsta exempel på herrgårdar uppförda i nygotisk stil. Det intilliggande stallet, även kallad Hästskon, brann dessvärre ner 2020.

Hälleforsnäs idag

Hälleforsnäs är ett naturskönt beläget samhälle med historiska värden. Tätort och landsbygd ligger mitt i Sörmlands Hjärta, som bjuder på en kuperad skogsbygd med god tillgång till natur- och fritidsupplevelser i form av svalkande bad i Tallsjön och Mellösasjön, närhet till Sörmlandsleden med sin vandringsled, paddling på Bruksjön som är belägen intill en nyligen upprustad handikappvänlig slinga av Sörmlandsleden. Inom tjugo minuters avstånd ligger Malmabacken med tre nedfarter, en enkel pulkabacke, skidskola samt preparerade skidspår på Plevnahöjden.

Flest tågstopp per invånare i Södermanland främjar möjligheten att jobba och studera i närliggande kommuner.

Infrastrukturen som är uppbyggd kring tåg och buss inbjuder även till spontana utflykter till Malmköping, Eskilstuna, Västerås eller Katrineholm, men lämpar sig även väl för längre resor som till Göteborg, Stockholm och Helsingborg. Bussförbindelserna är goda och utvecklas kontinuerligt över tid för att passa dagens behov.

Bruksskolan inrymmer förskoleklass, låg- och mellanstadieklasser med i dagsläget ca 168 barn samt dag- och fritidshem med ca 90 barn. Fastigheterna är nyrenoverade och väl anpassade med stora lektytor för olika intressen och åldersgrupper.

Skolans gymnastikhall är tillgänglig för privata grupper och föreningar på orten. Det spelas tennis, basket och innebandy. Hälleforsnäs Gymnastikförening, numera sammanslagen med Gymmix Flen, och Hälleforsnäs Bordtennisklubb bedriver sin verksamhet vägg i vägg. Hälleforsnäs Idrottsförening flyttar in fotbollsverksamheten vintertid. Orienteringsklubben Tjärnen bedriver till stor del sin träning på egen arena i skogarna runt om Hälleforsnäs. September 2020 invigdes Nyckelgym som etablerade sig efter att bygderådets arbetsgrupp Fritid & Friluftsliv drivit frågan i en dialog med Unika Bruket.

Hälleforsnäs näringsliv växer. Det finns en hel del blomstrande småföretag, byggfirmor, lokal pelletsfabrik med flera. Pax är

etablerat på orten med huvudkontor och tillverkning av värme- och ventilationsprodukter.

Intill Coop Konsum i centrala Hälleforsnäs ligger en minigalleria som inrymmer café, fot- och hudvård samt en mobilreparatör. Caféet har bidragit till att skapa en omtyckt mötesplats för alla åldrar där det utöver gofika anordnas bland annat hantverksträffar och det bjuds stundtals på andra kulturella inslag där sång & musik är i fokus.

Till följd av ökat besöksantal erbjuder kommunen numera utökat öppethållande för Turistbyrån med eget konstgalleri. Hälleforsnäs Gjuterimuseum som även den är belägen i den historiska bruksmiljön inrymmer en permanent bandyutställning som speglar den framgångsrika bandy epoken för ”Brukets Blå”.

Matbruket i Hälleforsnäs, ett lokalt makluster, håller på att växa fram genom nu väletablerade och vida omtalade lokala entreprenörer som Jürss Mejeri, Bruksrestaurangen och Högtorps Gård. Verksamheter som nämns i sammanhang som White Guide och Nobelmiddag. Flens Kommuns har även byggt ett nytt modernt produktionskök på bruksområdet som tas i bruk

Kulturen lever i allra högsta grad i Hälleforsnäs. Sommartid bedrivs teaterverksamhet av Kolhusteatern som är omtalade vida

omkring. Många konstnärer, lokala och internationellt erkända, är verksamma på orten och det anordnas vernissager, utställningar och målarkurser. Ett stenkast från Kolhusteatern ligger den så kallade Gjuteriplan som Flens Kommun försett med en scen för teater och musik. Historiska vandringar med guider som har lokal anknytning är ett uppskattat inslag.

Folkets Hus inrymmer föreningar som PRO och Bruksvävarna, men är även hemvist för den lokala fritids- och ungdomsgården. Folkets Hus föreningen anordnar bio och röda mattan rullas ut inför mycket uppskattade operakvällar med bland annat livesändning från Metropolitan.

Marknader av alla de slag samt trädgårds- och kvartersloppis är ett uppskattat inslag i Hälleforsnäs. Hemvändarna missar inte den årligen återkommande Bruksmarknaden.

Bygderådet arbetar för att främja bygdens utveckling och förnyelse samt att vara kontakt och samrådsorgan gentemot berörda myndigheter. Bygderådet samverkar med bland annat lokala föreningar, företag och skola.

Så här har vi arbetat

Hälleforsnäs Bygderåd har fått i uppdrag av Flens kommun att samordna och göra en lokal utvecklingsplan för Hälleforsnäs. Hälleforsnäs första lokala utvecklingsplan antogs hösten 2019. Utvecklingsplanen revideras därefter årligen.

När den första utvecklingsplanen utformades så bjöd Bygderådet in till flera större öppna möten. Deltagarna fick diskutera Hälleforsnäs framtid och komma med förslag på utvecklingsfrågor. Dessa frågor organiserades sedan in i fem teman som ligger till grund för det fortsatta arbetet med utvecklingsplanen:

- samhälle och service
- trafik, säkerhet och underhåll
- kultur och evenemang
- miljö och gröna rum
- fritid och friluftsliv
- näringsliv, turism och ekonomi

2020 genomförts två digitala möten med fokus på nuläget, där fick deltagarna bland annat göra en så kallad SWOT-analys. Vilket går ut på att finna bygdens: Styrkor (strengths), Svagheter (weaknesses), Möjligheter (opportunities) och Hot (threats). Med

denna analys går det att förstå bygden bättre, få en samsyn om; framtid, möjligheter och behov, ta itu med svagheter, undvika hot, utnyttja möjligheter och dra nytta av styrkor.

2021 genomfördes ett större öppet möte med fördjupat fokus på styrkor och möjligheter.

En ortsanalys för Hälleforsnäs som publicerades 2007 används som kompletterande underlag likaså enkäten *En bygd att åldras i*.

Mål och strategier som berör bygden

- Färdplan Flen, Strategisk plan 2020-2023
- Ortsanalys för Hälleforsnäs 2007
- Cykelprogram för Flens kommun
- Skolprojektet Strategier för ett elev lyft i Flens kommun 2014-2019
- Kulturplan för Flens kommun 2017-2021
- Sörmlandsstrategin, Region Sörmland

Framtidsvision

I Hälleforsnäs kan du bo, leva och verka hela livet!

- *Vi syns i Hälleforsnäs!*

Statistik

Enligt SCB (Sveriges Statistiska Centralbyrå) räknas Hälleforsnäs som en tätort. I Hälleforsnäs tätort inklusive gemensamt glesbygdsområde med Mellösa bor totalt 2 282 personer. (statistik från SCB 2020-12-31).

Service

För att uppnå en attraktiv bygd med hög sysselsättning och ett mångsidigt näringsliv så krävs god grundläggande service. Service är en förutsättning för att individer och företag ska kunna etablera sig och fortleva i en bygd. Detta gäller både kommersiell och offentlig service.

Kommersiell service

Matbutiker, ombud, bankomat och tank-/ laddningsstation

Med grundläggande kommersiell service syftar vi här på dagligvaror, drivmedel, post, apotek och betaltjänster.

Hälleforsnäs har två matbutiker, varav en matbutik *Coop* har post-, brev- och paketutlämning samt är apoteks- och systembolagsombud.

Hälleforsnäsbygden saknar sedan många år tillgång till tankstation och laddningsstation för såväl cykel som för bil, vilket innebär att invånare och besökare idag måste bege sig till närmaste

tankstation och laddningsstation som ligger 14 km bort. Det finns sedan en tid tillbaka planer på att placera en mindre tankstation i Hälleforsnäs. Bygderådet driver frågan i samverkan med Flens Kommun.

Offentlig service

Äldreboende och vård

För Hälleforsnäs invånare är det viktigt att skapa möjlighet och förutsättningar för att kunna erbjuda boende, vård och omsorg med ledorden *”Rätten till att få bli gammal i din hembygd med livskvalitet – Ett gott liv varje dag”*. Det ska finnas en självklar möjlighet att bo kvar i Hälleforsnäs. Anhöriga stannar därmed längre kvar på orten utan att behöva flytta för att vara nära släktingar och vänner.

Det saknas mellanboendeformer i Hälleforsnäs. I nuläget finns ett omvårdnadsboende, “Grönviken”, som är nedläggningshotat. En lokal arbetsgrupp arbetar aktivt med frågan, kontakter har knutits och samverkar bland annat med lokala pensionärsorganisationer och andra lokala utvecklingsgrupper. Det tar utgångspunkt i att Flens Kommun inför LOV, svensk lag som trädde i kraft 2009. Då andelen äldre i befolkningen ökar står kommunen inför ett ökat plats- och resursbehov inom äldreomsorgen. Införande av LOV i kommunen öppnar för

alternativ drift av bland annat vårdboende som erbjuds av privata aktörer och/eller kooperativ. Beslut om införande bör prioriteras och ses som ett komplement.

Skola och förskola

Skolprojektet är en satsning från Flens kommun där eleverna och deras resultat står i fokus. Som ett led i arbetet med Skolprojektet har flera skolor lagts ner i kommunen, bland annat högstadieskolan i Hälleforsnäs. Eleverna pendlar nu till Flen, Katrineholm eller Eskilstuna. Bruksskolan är en grundskola som inrymmer förskoleklass till åk 6. En sammanslagning av två förskolor har resulterat i Tallbackens förskola.

I Skolprojektets strategi framhålls att *“skolorna uppfattas som en del av kommunens attraktionskraft”*. De lokala skolorna är avgörande för bygdens utveckling och attraktionskraft. En nedlagd skola kan påverka det lokala näringslivet och bidra till ett minskat engagemang och minskad gemenskapskänsla. Det är därför viktigt att ett helhetsperspektiv genomsyrar arbetet med förändringar i skolan, dessa aspekter måste tas i beaktning. Bruksskolan och förskolan fyller en viktig funktion i lokalsamhället. Skolan är en viktig mötesplats, fungerar som ett nav i lokalsamhället och är en viktig identitetsbärare.

Rörelsesatsning i skolan

Bruksskolan tillsammans med fritidsgården och bygderådet samverkar med RF-SISU för ökad rastaktivitet.

Trygghet

Räddningstjänsten är en del av Samhällsbyggnadsförvaltningen i Flens Kommun. Det finns tre brandstationer i kommunen, i Flen (heltid och deltid), Malmköping (deltid) och Sparreholm (frivillig). Närmaste station ligger alltså i Flen ca 14 km från Hälleforsnäs. Orten ligger därför inte bra till för insatser från räddningstjänst. Det är något både räddningstjänst och invånare är överens om.

Flens kommun har ett säkerhetsutskott med uppgift att samordna det kommunövergripande säkerhetsarbetet. Flens kommun och polisen har tagit fram medborgarlöften för samverkan, för ett effektivt brottsförebyggande arbete. Polisen är på plats på polisstationen i Flen en gång i veckan, närmaste bemannade station är Katrineholm. Hälleforsnäs ligger alltså ännu sämre till för polisutryckning

I Hälleforsnäs pågår arbetet med att skapa ett tryggare Hälleforsnäs med ideella krafter. Det genomförs regelbundet trygghetsvandringar, flera områden i Hälleforsnäs har skapat områden/kvarter knutna till Grannsamverkan. En grupp för nattvandring kallad Bruksvandrarerna startade 2019. Under 2021

utbildades civila insatspersoner i Hälleforsnäs genom ett projekt som drevs av Brandskyddsföreningen Södermanland i samverkan med bygderådet. CIP är frivilliga som kan vara först på plats när akuta händelser inträffar och starta viktiga livräddningsinsatser. Hälleforsnäs har utrustats med en hjärtstartare som är placerad i Hälleforsnäs nyckelgym.

Turistinformation

Flens Turism ansvarar för den turistinformation som finns på bruksområdet i Hälleforsnäs, i samma lokaler som konstgalleriet och Hälleforsnäs Gjuterimuseum. Turistinformationen har utökat öppettiderna till följd av ökat besöksantal sommartid. Att lokalen är bemannad är en tillgång som kan bidra till utvecklingen av området tillsammans med lokala aktörer.

Bibliotek och ungdomsgård, Folkets hus

Det ligger i Barn-, utbildnings- och kulturnämndens verksamhetsområde att bedriva bibliotek och ungdomsgård. I Folkets hus finns ett bibliotek som har öppet två dagar i veckan samt en fritidsgård som även den har öppet några dagar i veckan. Från tonåringarna på orten finns önskemål om utökade öppettider för ungdomsgården och att man tittar på en mer åldersindelad fritidsgård samt alternativa tider och mötesplatser för dem som befinner sig i övre tonåren.

Infrastruktur

Trafiksäkerhet

Genom bygderådets deltagande i Bygdenätverkets Trafikgrupp lyfts trafiksäkerhetsfrågor kontinuerligt till högre instans, däribland Flens kommun och Trafikverket. Flens kommun svarar för skötsel av gatorna i kommunens tätorter medan Trafikverket ansvarar för skötseln av de flesta genomfartslederna, däribland Flensvägen/Storgatan/Centralvägen i Hälleforsnäs.

Trafiksäkerhet är ett utvecklingsområde som prioriteras högt av invånarna i Hälleforsnäs. Det är särskilt tre vägar/områden i Hälleforsnäs som trafiksäkerheten kan förbättras på Flensvägen/Storgatan/Centralvägen, området kring skolan och Celsingsallé samt vägen till Tallsjöbadet.

Eftersom Flensvägen/Storgatan/Centralvägen är en genomfartsled så är vägen väl trafikerad och det passerar en del tung trafik. Det är mycket vanligt att fordon inte håller hastighetsgränsen på 30 km/h respektive 40 km/h. Särskilt viktig är säkerheten vid skolan och närliggande korsningar samt de hyreshus som ligger längs med Storgatan där det bor många barnfamiljer. Det rör sig ofta barn i området som även leker vid, och ibland på vägen. Övergångsställen med belysning skulle öka

säkerheten under den mörka delen av året. Nuvarande placering av övergångsställen bör ses över och anpassas efter dagens behov

Det rör sig gångare och cyklister på vägen till Tallsjöbadet, av dem är många barn och ungdomar. Man bör förtydliga väg till Tallsjöbadet via skyltning förbi bruksområdet. När det gäller den sista sträckan fram till badet bör man se över hur man kan göra den säker för gående och cyklande besökare.

Vägunderhåll

Flens kommun ansvarar för drift och skötsel av merparten av vägarna och cykelbanorna i Hälleforsnäs tätort med undantag för genomfartsleden som Trafikverket ansvarar för. Hälleforsnäs invånare upplever att snöröjning och ojämnheter i vägar är problemområden. Snöröjningen har försämrats överlag, särskilt för fotgängare längs genomfartsleden. Trottoarerna var emellanåt inte plogade alls och det saknades sand. Många av vägarna inne i samhället har ojämnheter och hål som inte åtgärdats. Även några av de större vägarna till Hälleforsnäs behöver bättre underhåll vintertid, detta gäller nu främst Hållstavägen och Granhedsvägen, dessa ansvarar Trafikverket för.

Framkomlighet med cykel och till fots

Flens kommun har tagit fram ett cykelprogram som ett komplement till den kommuntäckande översiktsplanen.

Det övergripande målet med programmet är ökad cykelanvändning i Flens kommun.

Kommunens Infrastrukturstrateg har tillsatt en Cykelgrupp där två representanter från bygderådet sitter med och bevakar och deltar i arbetet för att öka tillgängligheten för oskyddade trafikanter på orten.

Säkerhet för gångare och cyklister

Gång- och cykelbanor på både större och mindre gator bör prioriteras, då gång- och cykeltrafik sker blandat med biltrafik.

Vid användning av genomfartsleden hänvisas cyklister ur trafiksäkerhetssynpunkt till bilvägen. Även Celsingsallé är en säkerhetsrisk på grund av att bilister, cyklister och fotgängare rör sig på samma yta. Det är mycket rörelse på vägen särskilt utanför livsmedelsbutik och skola. I detta område liksom på genomfartsleden är det vanligt att barn leker, till fots eller på cykel.

Säker skolväg i relation till det nya storköket är ytterligare en aspekt att titta närmare på då det kommer att föra med sig en större mängd tung trafik kring skolområdet.

Enhetligt cykelnät

En cykelbana mellan Hälleforsnäs, Mellösa och Flen har sedan länge varit ett önskemål, det är en av de utvecklingsfrågor Hälleforsnäs invånare prioriterar högst. Det är många som cyklar regelbundet till Flen och vägen lämpar sig inte för det i dagsläget.

Stråket är prioriterat för att skapa ett enhetligt cykelnät i kommunen men medfinansiering för förändringar i det statliga vägnätet mellan orterna bygger på att kommunerna i första hand prioriterar gång-/cykelbanor inne i orterna. Flens kommun har påbörjat arbetet i Flen då det är tätorten i kommunen.

Kombinera med kollektivtrafik

Många invånare väljer att promenera eller cykla till stationsområdet för att fortsätta pendlingen med tåg eller buss. Invånarna har lyft behovet av fler parkeringsplatser samt cykelgarage och laddningsstation för cykel. Bygderådet inkom med ett medborgarförslag till kommunen för en utveckling av området kring stationsområdet utifrån invånarnas behov. Vilket ligger i linje med cykelprogrammets delmål att *“skapa förutsättningar som underlättar att kombinera cykel med kollektivtrafik”*. Förslaget avlogs med hänvisning till Trafikverkets pågående åtgärdsvalsstudie gällande plankorsningar som beräknas vara klar 2023.

I Hälleforsnäs finns två alternativa vägar för fotgängare och cyklisterna från de centrala delarna till stationsområdet. En upplyst promenadväg, som ligger på banvallen mellan stationen och bruksområdet, samt genomfartsleden Flensvägen/Storgatan/Centralvägen. Från de östra områdena är genomfartsleden det enda alternativet. Gångvägen är inte heller säker vid snö och halka varför genomfartsleden är det enda och mindre bra alternativet vid vinterväglag. På genomfartsleden saknas det helt cykelbana och trottoaren är på många platser svårframkomlig. Cyklisterna hänvisas till att cykla på vägen där det på många håll är dålig sikt, särskilt vid korsningen Flensvägen/Storgatan samt längs Centralvägen. Barn men även vuxna använder idag trottoarerna som cykelbana.

Kommunikationer och kollektivtrafik

Det kan lätt uppfattas som att Hälleforsnäs ligger avlägset, i skogen långt bort från större vägar. Egentligen är det relativt nära till många större städer. Från Hälleforsnäs kan du tågpendla till Eskilstuna, Västerås, Flen, Katrineholm och Norrköping. Tågsträckan Linköping-Sala stannar en gång i timmen under pendlingstid. Buss 415 Hälleforsnäs-Mellösa-Flen har regelbundna avgångar och buss 430 Flen-Malmköping har begränsade avgångar. Gällande kollektivtrafiken så är det framförallt viktigt för hälleforsnäsborna att värna om de

förbindelser som finns idag och utveckla dem där det finns behov. Synkroniseringen mellan bussar och tåg kan förbättras, liksom avgångstider för tåg och buss. Det finns idag bra busskommunikationer till Flen och begränsade till Malmköping, men de saknas förbindelser till andra orter.

Det är framförallt vägförbindelser som bidrar till känslan av att Hälleforsnäs ligger avlägset. För att ta sig till Hälleforsnäs måste man resa på mindre vägar som kan upplevas farliga. En upprustning av dessa vägar skulle bidra till en ökad attraktionskraft för bygden. Hälleforsnäsborna lyfter även betydelsen av väg 55.

Bredband

Det är flera företag och invånare i Hälleforsnäs som saknar fiberanslutning. För företag kan detta vara avgörande för att verksamheten ska kunna utvecklas i Hälleforsnäs. IP-Only ansvarar för fiberanslutningen i utkanten av Hälleforsnäs och flera har haft problem med företaget. Flens kommun har som mål att 100 procent av befolkningen ska ha möjlighet till minst 100 Mbit år 2023.

Barn och ungdomar

Anläggningar/aktiviteter för barn och ungdomar

Hälleforsnäs har flera lekparkar och en äventyrsbana. Lekparkerna är i behov av nya leksaker och det efterfrågas platser där besökare kan sitta och umgås, till exempel sittplatser och grillplatser. Bygderådet kommunicerar idéer med kommunen som ansvarar för lekplatserna/anläggningarna. Under 2020 byggde kommunen en multiarena i en av de större lekparkområdena med ett enklare utegym intill. På arenan kan det spelas fotboll, basket, innebandy eller någon annan spontanidrott. Ideella krafter har därefter byggt en discgolfbana i samma område.

Vid sidan av dessa anläggningar så finns intresse för att iordningställa områden som boende i Hälleforsnäs själva ansvarar för. Under vintern 2020 byggde Wild Heart Hälleforsnäs ett Flygande tefat á la insektshotell. Projektet genomfördes i samarbete med elever i åk 4-6 på Bruksskolan/Kyrkskolan som en del av slöjdundervisning, svenska och matematik. Byggledare var Idéfarmer, skolans egen slöjdlärare samt elevhandledare.

Aktiviteter för ungdomar av ungdomar

I Hälleforsnäs ska man kunna *bo, leva och verka hela livet*, det ska finnas något för alla invånare oavsett ålder. Det är viktigt att även ungdomar och unga vuxna känner att de kan utvecklas i

Hälleforsnäs, att det finns något för dem att göra. Ungdomar ska ges förutsättningar att delta i utvecklingsarbetet och forma Hälleforsnäs till en plats där de kan trivas och verka.

Hälleforsnäs ingick 2020-2021 i Leader Södermanlands ungdomsprojekt GPS. Projektet gick ut på att inkludera ungdomar i bygdeutvecklingen och skapa ungdomsledda aktiviteter.

Integration

Samhället Hälleforsnäs upplevs av många invånare som tvådelat. Det finns en önskan om att förena samhället. Ett förslag som uppkommit i olika former är att skapa en fysisk mötesplats som finns till för alla medborgare. En plats som fyller olika funktioner, där man kan prata om samhället, träffa representanter från olika föreningar, ta en paus från hemmakontoret, höra ett föredrag eller gå på kurs. Det finns även förslag om att genomföra riktade aktiviteter som förenar invånare. Exempelvis cykelutbildning för nyanlända där svensktalande invånare kan anmäla sig till att vara med som stöttande instruktörer.

Föreningsliv och aktiviteter

Samarbeten mellan föreningar/lokala aktörer

Det finns många aktiva föreningar i Hälleforsnäs och ett stort antal drivna människor i dessa föreningar. Liksom i övriga Sverige så kämpar bygden med att locka nya eldsjälar som kan driva verksamheterna vidare. Genom ett utökat samarbete mellan föreningar och andra lokala aktörer så kan bygden kraftsamla. Vilket kan leda till informationsöverföring, kompetensutveckling, idéutbyte, ökat engagemang och nya idéer. Bygden har föreningar som är aktiva inom en rad olika områden och ett levande näringsliv som hela tiden utvecklas.

Traditioner och evenemang

Levande traditioner och evenemang är viktiga för samhället och är gemensamhetsbyggande. Allt eftersom engagemanget i föreningarna minskar så blir det svårare att hålla igång återkommande evenemang och traditioner. När det blir för tungt för en förening att driva traditioner vidare så kan samverkan och samarbete mellan föreningar och lokala aktörer vara ett sätt att hålla liv i och bygga vidare på etablerade traditioner samt att skapa nya tillsammans. En utmaning gällande engagemang är att hitta kommunikations- och informationsvägar som når de personer som kan tänka sig att engagera sig tillfälligt. De som

gärna hjälper till när det behövs, men som kanske inte har tid och ork att aktivt delta i föreningslivet.

Bygderådet stöttar och initierar samordning av ideella krafter inför årligen återkommande traditioner och evenemang som exempelvis vårmarknad, valborg, midsommar och julmarknad. Utöver dessa återkommande traditioner så samordnar och driver bygderådet även ett flertal evenemang 2022.

Vikten av gemenskap har varit särskilt tydlig under pandemin, en tid som för många har präglats av isolering och ensamhet. Under sommarhalvåret har PRO i samarbete med bygderådet genomfört träffar utomhus för pensionärer. Träffarna ligger med i årshjulet för 2022 och framåt.

Kultur och historia

När ortsanalysen utformades 2007 fanns en bild av *Hälleforsnäs som kulturcentrum*, med uppmärksammade konstnärer och teater på bruksområdet. Efter att analysen skrevs så har bruksområdet även berikats med ett galleri i anslutning till turistinformationen. Intresset för kultur och historia lever vidare och fler aktiviteter har tillkommit under åren och en stor mängd nya idéer finns hos invånarna. Arbetsgruppen Kultur och evenemang arbetar med invånarnas önskemål. Det finns mycket engagemang i

kulturfrågor och det kulturella arvet, vilket kan rymmas inom idén om Hälleforsnäs som ett kulturcentrum.

Tillgängliggöra och utveckla lokaler/platser

Hälleforsnäs har många lokaler och platser som kan tillgängliggöras och utvecklas för verksamheter, evenemang och/eller aktiviteter. Till exempel den nya ställplatsen Gjuterigropen med tillhörande scen, Kolhuset som nu främst används till teater, bruksområdet och Folkets hus där det redan genomförs många uppskattade evenemang, Celsingehuset som nu står tomt och många fler.

Den lokala skatehallen 2nd Floor som ligger på bruksområdet är i behov av upprustning. Bygderådet har påbörjat en dialog med inblandade parter för att kartlägga vilka framtida möjligheter en upprustning och eventuell flytt till större lokal skulle medföra. Ett medborgarförslag lämnades in i slutet av 2021.

Gemensamma aktiviteter i hela kommunen

Under några år har Flens Kommun genomfört ett lyktsläpp i samarbete med de olika orterna. På alla orter släpper man gemensamt upp ljuslyktor vid samma klockslag. Det har varit ett uppskattat arrangemang som ger en känsla av gemenskap, dels i den egna bygden men också med de andra orterna som deltar i

arrangemanget. Fler aktiviteter liknande denna kan bidra till en känsla av samhörighet i hela området.

Friluftsliv och fritid

I Hälleforsnäs finns idag goda förutsättningar för rekreation, det är också ett område med en enorm utvecklingspotential. Närheten till skog och vandringsleder, ytor för lek, aktiviteter och rekreation, aktiva idrottsföreningar, idrottsanläggningar, skatepark och ett stort engagemang i friluftsliv och hälsa.

Bygderådet arbetar för ett aktivt och hälsosamt Hälleforsnäs. Arbetsgruppen Fritid & Friluftsliv för en dialog med kommunen gällande invånarnas önskemål som beskrivs i kommande stycken.

Gym

Bygden har många aktiva invånare och glädjen var stor när Nyckelgym öppnade portarna i september 2020. En grupp medlemmar i bygderådet ansvarar delvis för tillsynen av lokalen och medverkar även vid försäljning av träningskort och introduktion. Framtidsbruket har planer på att anlägga ett utegym i anslutning till Äventyrsbanan.

Tillgängliggörande av vandringsleder, skidspår och vatten

Hälleforsnäs är en ort som angränsar till stora skogsområden. På grund av detta så har man med utgångspunkt i Hälleforsnäs

närhet till flera vandringsleder i nästan samtliga riktningar. Naturen är tillgänglig för alla, de populära spångarna är till exempel handikappanpassade vilket innebär att man utan problem kan ta sig från spångarna till bruksområdet.

Informationen om och tillgängliggörandet av dessa områden kan utvecklas och bli en resurs för Hälleforsnäs. Det kan handla om något så enkelt som att sätta upp skyltar på strategiska platser eller utforma trycksaker som kartor med lokala och regionala vandringsleder. Det arbetet är påbörjat. Vandringslederna finns nu på kommunens hemsida flen.se under *Uppleva och Göra* och visitflen.se under *Cykla och vandra i Sörmlands hjärta*. En aktivitetsrunda finns uppskyldad på cykel- och gångvägen som sträcker sig från stationen till bruksområdet. Under hösten 2021 placerades en turistinformationstavla i anslutning till buss- och järnvägsstationen.

För invånarna själva så kan naturen göras mer tillgänglig genom gemensamma vandringar, cykelleder och preparerade skidspår under vintertid. Bygderådet för en dialog med kommunen gällande dessa frågor.

Elljusspår och mountainbikebana

Hälleforsnäs hade i många år ett upplyst elljusspår i skogen som nu är helt borttaget och saknas av många. Det är en av de

utvecklingsfrågor som hälleforsnäsborna prioriterar högst. Bygderådet för nu en dialog med kommunen gällande elljusspår. Frågan kan även kombineras med andra utvecklingsfrågor som mountainbikebana och skidspår.

Vision MTB/Vandringscyckling Hälleforsnäs startades 2020. Det bygger på en idé om tre etapper. Kontakter har knutits med markägare och tänkbara samarbetspartners. Via en workshop och möte med Cykelfrämjandet har gruppen utvecklat sina kunskaper i banbygge.

Sjöar och vattendrag

Hälleforsnäs ligger nära många mindre sjöar och vattendrag. Särskilt Brukssjön har stor utvecklingspotential då dammen angränsar samhället och bruksområdet. Sjön är välbesökt på grund av sin vackra omgivning, den ligger dessutom nära samhället. Det är vanligt att sjön används som badplats. Kommunen avråder från detta då botten vid Brukssjön inte ska vidröras ur hälsosynpunkt, då det förmodligen finns tungmetaller från tidigare utsläpp från bruket. Fiske rekommenderas ej i någon damm eller insjö. Bygderådet har under 2021 framtagit en ansökan om LOVA, (Länstryrelsen) för rening av Bruksdammen. Vattnet i sig, med damm och tillhörande myrmark, kan bli tillgängligt för fler via båt och kanot. Kanoter finns att hyra sedan

sommaren 2019 och en roddbåt kan komplettera tillgängligheten. En brygga för sjösättning har förenklat möjligheten att nå vattnet med kanot och båt.

Via Brukssjön skulle det också vara möjligt att nå Fyrsjön med kanot. Bygderådet ska arbeta fram en ansökan om tillstånd från Länsstyrelsen för att röja framfarten.

Simmelsjön är en del av den utomhusmiljö där skolan bedriver sitt arbete med natur och miljö. Vid sjön har elever på skolan uppfört ett skärmskydd, vilket dessvärre brändes ner 2020. Bygderådet har erbjudit Bruksskolan hjälp med att återuppbygga skärmskyddet. Arbetet pausades under pandemin.

Badplatser

Hälleforsnäs har idag en vacker badplats belägen vid Tallsjön. Badet ligger på cykelavstånd och är attraktivt för alla åldrar. Sommaren 2020 invigdes en ny flytbrygga. Kommunen ansvarar för underhåll och samverkar med Hälleforsnäs Idrottsförening som ansvarar för renhållning. Ungdomar efterfrågar en flytbrygga lite längre ut i sjön.

Fysiska miljöer, gröna rum och miljö

Estetik

Estetik och utemiljö har varit en återkommande fråga i Hälleforsnäs utvecklingsarbete. Det handlar dels om välbefinnandet för invånarna som bor på orten men också om områdets attraktivitet för potentiella invånare och besökare. Samhället är utsträckt och stationen ligger långt från bebyggelsen i övrigt. Genom att dra nytta av utemiljön kan samhället bindas samman och förskönas. Stationsområdet är idag enkelt utformat, där finns stora möjligheter för utveckling. Det är den första platsen som möter tågresenärerna på sträckan Sala-Linköping, både dem som besöker Hälleforsnäs dem som passerar förbi. Det är en möjlighet att marknadsföra och skapa en positiv bild av platsen. Detsamma gäller för infarterna och genomfartsleden. Med relativt enkla medel kan upplevelsen av platsen förhöjas. Slitna fastigheter längs med genomfartsleden ger också ett tråkigt intryck av orten för dem som passerar med bil.

För invånarna själva är det viktigt med generellt underhåll och skötsel i samhället, med ett mer akut behov vid återvinningsstationen.

Gröna rum och biodiversitet

Hälleforsnäs är omgivet av vacker och varierande natur, även i samhället finns stora grönområden och närhet till skog. Grönytorna kan genom genomtänkt urval av växter även bidra till biodiversitet och hållbara ekosystem. Med gröna rum öppnar man även upp för nya typer av aktiviteter kopplade till den nya miljön, exempelvis ett arboretum som kan användas i skolundervisningen. Detta ligger i linje med arbetsgruppen Gröna Rums projekt *Ett grönare och skönare Hälleforsnäs*, förhoppningsvis med nystart 2022. Det finns även ett odlingsintresse i Hälleforsnäs och invånare har efterfrågat odlingslotter.

Miljö

Miljö har varit ett återkommande tema i arbetet med utvecklingsplanen. Det har funnits flera idéer om aktiviteter kopplade till miljöfrågor. 2019 startade bygderådet arbetet med projektet Wild Heart. Syftet med Wild Heart är att fler barn och föräldrar ska hitta ut i naturen samt att skapa ett intresse för natur- och miljöfrågor. Det drevs från början som ett projekt med stöd från Postkodstiftelsen vilket slutredovisades hösten 2020.

Bruksskolans elever blev Hälleforsnäs miljöhjältar när de deltog i 2020 års upplaga av Skräpplockardagarna. Tillsammans med övriga skolor och förskolor bidrog de till att Flens kommun blev årets bästa Skräpplockar kommun. Eleverna utmanade även föräldrar och övriga invånare att städa, vilket resulterade i en allmän städdag i Hälleforsnäs.

Näringsliv och turism

Näringsliv

Hälleforsnäs har vuxit upp kring bruket och bygdens historia är därför nära kopplad till brukets historia. Brukets lokaler har nu blivit en lämplig plats för nya verksamheter. Platsen med sitt unika läge och arkitektur kan, med rätt verksamheter, bli ett ett för Sörmland unikt besöksmål. Det kommunala bolaget Framtidsbruket AB har som uppgift att skapa förutsättningar för fortsatt utveckling av Hälleforsnäs bruksområde. Inriktningen för utvecklingen av området ligger nu i första hand på mat och kultur, på senare år främst mat. Kulturbruket bör fortsättningsvis utvecklas vid sidan av det nya fokuset på mat och livsmedelsproduktion. Hälleforsnäs Bygderåd tillsammans med Kolhusteatern har bjudit in samtliga näringsidkare och Framtidsbruket samt kommunchef till en dialog vilket har utmynnat i en lista med förslag med förbättringsåtgärder. Den

finns med när politiker och fastighetsägare nu ska komma fram med en plan för Framtidsbruket.

Hälleforsnäs identitet är nära sammankopplad med Hällefors bruk men Hälleforsnäs är mer än bara bruket. Näringslivet växer även utanför bruksområdet. Det finns till exempel flera butiksområden i samhället som når kunder både lokalt och långväga ifrån. Detta måste också synliggöras och ingå i framtidsbilden av Hälleforsnäs och dess identitet.

Synliggöra och marknadsföra

Idag finns det mycket att göra i Hälleforsnäs, både för invånare och besökare. Att synliggöra det som redan finns för besökare och potentiella invånare och företag är därför en prioriterad utvecklingspunkt. Hälleforsnäs saknar ett samarbete kring synliggörandet av orten, det har inte heller funnits en gemensam plattform för att marknadsföra orten.

Besöksnäring

För invånarna i Hälleforsnäs är besöksnäring en viktig utvecklingsfråga. Bruksområdet i kombination med närheten till stora skogsområden gör platsen till ett unikt besöksmål i Sörmland. Vid sidan av den fortsatta utvecklingen av

bruksområdet finns det förutsättningar för turism kopplad till naturen, som naturcamping eller ekoturism.

Hälleforsnäs kan upplevs avlägset men egentligen finns en stor del av Sveriges befolkning i den närliggande regionen, bara någon/några timmar bort. Det gäller givetvis för hela kommunen och vi blir starkare tillsammans. Orternas unika särprägel och närheten till intressanta och unika besöksmål och platser är en betydande möjlighet för hela kommunen.

Övernattning

Det finns få övernattningsmöjligheter i området nu, närmsta hotell ligger i grannorten Malmköping. Det har under många år funnits önskemål om ett vandrarhem i de före detta kontorslokalerna på bruksområdet. Det är en av de frågor invånarna i Hälleforsnäs prioriterar högst.

Brukssjön och Engelska parken

Det som ännu inte utnyttjats till fullo är bruksområdets läge i förhållande till Brukssjön och intilliggande disponentbostad med tillhörande Engelsk park. Dammen och den Engelska parken syns dessvärre inte från besöksmålen eftersom området skymms av byggnader, så det är många besökare som missar området. Detta skulle lätt kunna åtgärdas genom att sätta upp skyltar med kartor på butiksområdet samt informationsskyltar i den Engelska

parken. Utöver detta så skulle området vid dammen med fördel kunna utvecklas ytterligare genom att exempelvis placera butiker/besöksmål vid själva dammen.

Ta tillvara på historien

Kunskapen om Hälleforsnäs historia är stor hos invånarna, denna historiska kunskap är en enorm resurs, som bör utnyttjas mer. Hälleforsnäs Gjuterimuseum gör redan ett omfattande jobb för att bibehålla kunskapen om historien samt att tillgängliggöra den. Utöver Hälleforsnäs Gjuterimuseum så finns ytterligare information att tillgå hos Mellösa Hembygdsförening som omfattar Mellösa socken, vilken innehåller orterna Mellösa och Hälleforsnäs. Historien kan göras tillgänglig genom att utveckla befintliga besöksmål som arbetslivsmuseet, genom historiska vandringar, genom trycksaker som informationsblad och kartor eller uppskyltning av historiskt relevanta byggnader och platser. Historiska vandringar med lokal guide är påbörjade 2019 och är ett uppskattat inslag som kan växa.

Inflyttning

Geografisk plats

Via tåg men även bil är det möjligt att nå flera större städer från Hälleforsnäs på mindre än en timme. Det innebär dels att arbetspendling är möjlig, men även att två högskolor ligger inom

rimligt avstånd för dagspendling: Mälardalens högskola i Eskilstuna och Västerås samt Campus Norrköping som hör till Linköpings universitet.

Bostäder och tomter

Hälleforsnäsbygden ställs inför samma demografiska utmaningar som kommunen och samhället i stort. Befolkningen blir äldre vilket påverkar samhällets försörjningsgrad. En lokal arbetsgrupp arbetar aktivt med frågan om mellanboenden i Hälleforsnäs.

I Hälleforsnäs är bostadspriserna fortfarande förhållandevis låga. Detta i kombination med närheten till större städer samt högskolor gör att platsen kan vara attraktiv för unga köpare. Utöver detta så finns flera områden som lämpar sig för nyproduktion i Hälleforsnäs. Särskilt attraktivt är området längs med Flensjövägen, där det finns möjligt att bygga bostäder med sjönära läge som också har närhet till både naturområden och station. Det finns även ett önskan om tomter vid stationsområdet.